[2020] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ.

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2365)

24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2020

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-ਆਰ 135-ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾਃ r 135 ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-r 135-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ - ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ-ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਰਾਅ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਨਤਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਏ-ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਸਪੋਜਰ ਕਾਰਨ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਯੂ/ਆਰ 135 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆਃ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੁਪਰਐਨੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਣੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਕਲਾ 13,14,21,309-311-ਅਨੰਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ-ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965-ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਐਕਟ, 2013-ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 311-ਕਾਰਵਾਈ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-r135 (2)-ਆਯੋਜਿਤਃ r135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ।

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-135-ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ, ਜੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਆਰਟੀਕਲ 311 (2)-ਯੂ/ਆਰ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਸਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੂ/ਆਰ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਯੂ/ਆਰ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 311

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-r 135-ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ, ਜੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ/ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ - ਆਯੋਜਿਤਃ ਯੂ/ਆਰ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ-ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ|

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-ਆਰ 135-ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਨਹੀਂ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 14|

ਸਰਵਿਸ ਲਾਅ-ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ-ਚਰਚਾ-ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-ਆਰ 135 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ। ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-ਆਰ 135 |

ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਯੂ/ਆਰਟੀਕਲ 309 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਧੀਨਗੀ ਧਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟਸ 309,311 |

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 309,311-ਦਾ ਖੇਤਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-ਆਰਟੀਕਲ 135 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅਨੁਛੇਦ 311

ਫੰਡਾਮੈਂਟਲ ਰੂਲ 56 (ਜੇ)- ਐੱਫ.ਆਰ 56 (ਜੇ) ਅਤੇ ਆਰ 135,1975 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਨਿਯਮ-ਚਰਚਾ-ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975 |

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972-ਆਰ 9-ਕਾਰਨ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975- ਆਰ 135-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 309|

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972- ਆਰ 9, ਜੇ ਆਰ 135 ਨਾਲ ਓਵਰਲੈਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975- ਆਰ 135|

ਖੁਫੀਆ ਸੰਗਠਨ (ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ) ਐਕਟ, 1985 ਇਹ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂ/ਆਰ 135 - ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-r 135-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 33-ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972- ਆਰ 40 | ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975-ਆਰ 135-ਆਯੋਜਿਤਃ ਯੂ/ਆਰ 135 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਐਕਟ, 2013-2013 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ-ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ' ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 |

ਮੁਆਵਜ਼ਾ-ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ-ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨਾ/ਦੇਰੀ ਕਰਨਾ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ, ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ - ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਆਰਟੀਕਲ 14,21

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ-'ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ'-ਦਾ ਅਰਥ-ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ 1.1 ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ |

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਇਸ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕਾਨੂੰਨ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ "ਨਿਯਮ" ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਗ਼ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। "ਬਰਖਾਸਤਗੀ", "ਹਟਾਉਣ" ਜਾਂ "ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ' ਸਜ਼ਾ 'ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 26,27 ਅਤੇ 29][630-ਏ-ਡੀ; 632-ਸੀ, ਡੀ-ਈ]

1.2 ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈਃ ਕੀ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵਜੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ? ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਕ੍ਰਮ

ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸਰਲੀਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਰੋਤ "ਅਨੰਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ" ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 309 ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੀ ਨਸਲ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਉਪ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਦੇ "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ ("ਸੰਗਠਨ" ਜਾਂ "ਵਿਭਾਗ") ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 135 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ-ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਸਪੋਜਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ/ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਤ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦੋਸ਼, ਕਲੰਕ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ (ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਐਕਸਪੋਜਰ", "ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਕੁੰਜੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) (3) ਅਤੇ (4) ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ, ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਧਾਰਾ 311 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।(2). ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਇਸ ਸੰਗਠਨ (ਰਾ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸੀ. ਸੀ. ਐੱਸ. (ਸੀ. ਸੀ. ਏ.) ਨਿਯਮ, ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਗੈਰ-ਪੈਨਲ ਡੋਮੇਨ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ/ਹਟਾਉਣ/ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 30,32-35][633-ਏ-ਸੀ; 634-ਡੀ-ਐਚ; 635-ਏ-ਜੀ; 636-ਡੀ]

ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (1971) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 514; ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੋਭਾਗਚੰਦ ਐਮ ਦੋਸ਼ੀ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 892: [1958] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 571; ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1960 ਐਸ. ਸੀ. 1305: [1961] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 88; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਲਾਲ ਦੱਤ (1993) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 179: [1993] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 853-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.

1.3 ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਅਧਾਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਿਯਮ (1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 36,37][636-ਈ-ਐਚ; 637-ਏ]

1.4 ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਨਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸੰਗਠਨ (ਰਾਅ) ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਸੰਗਠਨ/ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਬੇਨਕਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਿੰਨਤਾਸੂਚਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਅਧਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਨਾ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਵਹਾਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੈ। "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਉੱਤਮ ਉਤੇਜਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਐਕਸਪੋਜਰ ਜਾਂ ਕੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੋਵੇਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 39,40][637- ਈ, ਜੀ-ਐੱਚ; 638- ਏ-ਬੀ, ਸੀ-ਜੀ]

ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਲਾਲ (1970) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 173 ਕੁਨਾਲ ਨੰਦਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. (2000) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 362: [2000] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 214-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

1.5 ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਾਕੰਸ਼ "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਗਣਿਤ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਵਾਕੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮਹੱਤਵ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ, ਮੁਅੱਤਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 309 ਅਤੇ 311 ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਅਨੁਛੇਦ 309 ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਧਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਅਧਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸਮੇਤ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ- "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ"-ਇਸੇ ਸਮਾਨਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਧੀਨਗੀ ਧਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਕਲਪ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪੈਨਲ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੈਂਕ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ, ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 41-43][638- ਐੱਚ; 639- ਏ-ਡੀ, ਐੱਫ-ਐੱਚ; 640- ਏ]

ਪ੍ਰਦਯਤ ਕੁਮਾਰ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1956 ਐਸ. ਸੀ. 285: [1955] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1331; ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆਏ ਏ ਆਈ ਆਰ 1961 ਐਸ ਸੀ 751: [1961] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 679-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ|

1.6 ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ। ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਸਥਾਰ

ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਮਲਿਤ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ "ਸੁਰੱਖਿਅਤ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ। ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਬਲਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਨਿਯਮ ਆਮ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਲਾਸ-1 ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਨਕਾਬ", "ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣਾ" ਜਾਂ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ", ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਦਾਇਰੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਭਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਕੇਸ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜੋ ਅਰਥ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਆਪਕ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ

ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪਾਰਸ 45-47] [640- ਸੀ-ਐਚ; 641- ਏ-ਡੀ ਅਤੇ ਐੱਫ]

ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1969) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 475: [1969] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 447-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ|

2. ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਦਭਾਗਾ ਅਭਿਆਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ/ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵੈਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ; ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਰ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 51,52] [643- ਬੀ-ਈ ਅਤੇ ਜੀ]

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ ਆਈ ਆਰ 1964 ਐਸ ਸੀ 72: [1964] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 733; ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (1986) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 133: [1985] 3 ਵਾਧੂ. SCR 382 J.D. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1984) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 8: [1984] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 466; ਜੈਚੰਦ ਲਾਲ ਸੇਠੀਆ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ 1967 ਐਸ. ਸੀ. 483: [1966] ਸਪਲਾਈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 464; ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2006) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 458: [2006] 1 ਸਪਲਿੱਟ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 215-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

3. ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਅਧਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ 22.9.2008 ਤੋਂ 18.12.2009 ਤੱਕ 15 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ, ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭੌਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰ' ਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦਰਮਿਆਨ ਨਿੱਜੀ ਵੈਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀ. ਐੱਮ. ਓ. ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟਰੱਸਟ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਨੇਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟਰੱਸਟ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 54, 56, 57] [646- ਡੀ.ਈ ਅਤੇ ਐੱਫ; 647- ਸੀ-ਐਚ]

ਪਿਆਰੇ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 693: [2010] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 216; ਮਨੋਜ ਨਰੂਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (2014) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2014] 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 965; ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 2019 (3) ਸਕੇਲ 107; ਕਿਹੋਟਾ ਹੋਲੋਹਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (1992) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 309-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ|

4. ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9 ਬਾਰੇ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਐਫਆਰ 56 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ-2 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਿ "ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸਿਵਲ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਲਈ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਰਗ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, FR 56 (j) ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਜੁੜਵਾਂ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-ਪਹਿਲਾ, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ i.e., ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ. ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਭਟਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐੱਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਨ 1975 ਵਿੱਚ ਐੱਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਐੱਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਭਟਕਣਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਐਕਸਪੇਜਰ' ਜਾਂ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ (ਨਿਯਮ 135 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ), ਇਸ ਲਈ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫਆਰ 56 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।(j). ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਿਯਮ 135 ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ 'ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ' ਵਜੋਂ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਨਿਯਮ 135)| ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜੋੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਅਣਗਿਣਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਸਤਾਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿੱਚ 8.8.2008 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੜ੍ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਤੱਤ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 58-60,62][649- ਏ-ਸੀ, ਡੀ-ਐਚ; 650- ਏ-ਸੀ, ਡੀ-ਈ; 651- ਬੀ-ਸੀ; 653- ਜੀ-ਐੱਚ; 654- ਏ-ਬੀ]

ਐਸ. ਸੀ. ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 645: [1985] 3 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 727; ਨਿਊ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਸੁਵਰਨਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 232: [1957] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 98; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕਰਨਲ ਜੇ. ਐਨ. ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਅਨਰ (1970) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 458: [1971] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 791; ਏ. ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਓਰਸ (1969) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 262: [1970] 1 ਐਸਸੀਆਰ 457; ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਈਸੀਆਈਐਲ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੀ ਕਰੁਣਾਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1993) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 727: [1993] 2 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 576; ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 409: [2014] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 359; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 1296; ਸ੍ਰੀ ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1976 ਐਸ. ਸੀ. 331: [1976] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 505-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ. ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਨਰ (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 248: [1978] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 621-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5.1 ਆਰ.ਈ: ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਲੇਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਯਮ 9, ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ।

(ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972. ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 9 ਦਾ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਟੌਤੀ/ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਉਪਯੋਗ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਿਯਮ 9 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਨਿਯਮ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੂਜੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਭਟਕ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9 ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਧਾਰਾ (2)-(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਭ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਲਾਭ ਅਤੇ 2023 ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ) ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤ ਸਮੇਤ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 67-69][655- ਐੱਫ; 656- ਜੀ-ਐੱਚ; 657- ਏ-ਐੱਫ]

ਡੀ. ਵੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ (1990) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 314: [1990] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 697-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ।

5.2 ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਦਨੀਤੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਿਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 2 (ਐੱਚ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮ (ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ 135 ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 'ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 69 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 10.5.2010 ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 71 ਅਤੇ 73][658- ਸੀ-ਜੀ; 659- ਬੀ-ਡੀ]

5.3 ਇਹ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ|

ਸਖ਼ਤ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ. ਦਰਅਸਲ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਚਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ)। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 135 ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੁਫੀਆ ਸੰਗਠਨ (ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ) ਐਕਟ, 1985, ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 40 ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ "ਮਈ" ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਦੰਡਾਤਮਕ। [ਪੈਰਾ 75-77][659- ਐੱਫ; 660- ਸੀ-ਈ, ਐੱਚ; 661- ਏ-ਸੀ]

ਡੀ. ਐਸ. ਨਕਾਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1983) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 305: [1983] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 165- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

5.4 ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੈਤਿਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਵਿਵੇਕ| ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸੰਗ, ਉਦੇਸ਼, ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਮ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲਾਗੂ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਵਰਨਿੰਗ ਰੂਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੱਕਦਾਰੀ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ। [ਪਾਰਸ 78-80][661-ਸੀ; 662- ਈ-ਐੱਫ, ਐੱਚ; 663- ਏ]

ਡੀ. ਕੇ. ਬਾਸੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 744: [2015] 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 814 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਰਸ। ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) (1988) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 609: [1988] 2 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 24-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6. ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 413/2020 @ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 2015 ਦੇ 10668. ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 85, 87][665-ਬੀ-ਸੀ ਅਤੇ ਈ]

ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੱਟੇਨਾਪਟਲਾ ਵੈਂਕਟ ਰਤਨਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2015) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 87: [2015] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 609-ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ|

7. 2012 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 24 ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਐਕਟ, 2013 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 2013 ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ (ਰੋਕਥਾਮ, ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਹੱਲ) ਨਿਯਮ, 2013 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂਚ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਲੱਭੋ. 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਤੱਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮਾਂ (ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮ) ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਸ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਖਤ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਜੁਰਮਾਨੇ, ਕਾਰਵਾਈ, ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਪੀਲ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੀਸੀਐੱਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 2013 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 95,97][669- ਸੀ-ਐਚ; 670- ਡੀ-ਈ]

8. ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ, ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਬਾਰੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ (ਸੀ. ਈ. ਡੀ. ਏ. ਡਬਲਯੂ.) ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਿਰਫ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ, ਵੈਰ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵੱਈਆ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਦੇਰੀ (ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਚੀਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟਰਿਕਸ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਵੱਲੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਸਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ (ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਅਣਇੱਛਤ) ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਗਠਨ ਅਤੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਮੂਹ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੱਸੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਮਾਤਰਾ 1,00,000/- ਹੈ। [ਪੈਰਾ 101,102 ਅਤੇ 104][671- ਐੱਚ; 672- ਏ, ਸੀ-ਐੱਫ; 673- ਸੀ-ਡੀ]

ਐੱਸ. ਨੰਬੀ ਨਾਰਾਇਣਨ ਬਨਾਮ ਸਿਬੀ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਐਂਡ ਓਰਸ। (2018) 10 ਐਸਸੀਸੀ 804: [2018] 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 51; ਨੀਲਾਬਤੀ ਬੇਹਰਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਲੀਅਸ ਲਲਿਤਾ ਬੇਹਰਾ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ) ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1993) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 746: [1993] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 581; ਰੁਦੁਲ ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਰ। (1983) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 141: [1983] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 508-ਤੇ ਨਿਰਭਰ |

9. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰ. 2016 ਦਾ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਉਸ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2012 ਦੇ ਡਬਲਯੂ ਪੀ (ਸੀ) 3704 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ। ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 108,109][674- ਜੀ-ਐੱਚ; 675- ਬੀ-ਡੀ]

10. ਚਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈਃ -

1. 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਗਣਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ।

4. ਜਵਾਬਦੇਹ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ) ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ Rs.1,00,000/- (ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੁਆਰਟਰ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 112][676-F]

ਸੱਤਿਆਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ (1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 252: [1985] 2 ਸਪਲਿੱਪ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 791; ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਅਰਾਵਲੀ ਗੋਲਫ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਐਨ.

ਚੰਦਰ ਹਾਸ ਅਤੇ ਅਨਰ। (2008) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 683: [2007] 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1084; ਸੋਸ਼ਲ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਮ ਫਾਰ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ (2018) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 443: [2018] 12 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 19-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ|

ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 241: [1997] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 404; ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1994) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 569: [1994] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 375; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਐੱਨ. ਆਰ. ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ (1985) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 398: [1985] 2 ਸਪਲਿੱਪ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 131; ਬੈਕੁੰਠ ਨਾਥ ਦਾਸ ਅਤੇ ਐੱਨ. ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬਾਰੀਪਦਾ ਅਤੇ ਐੱਨ. ਆਰ. (1992) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 299: [1992] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 836; ਵਿਨੀਤ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (1998) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 226: [1997] 6 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 595-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
[1997] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 404 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 7
[1994] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 375 ਪੈਰਾ 18 ਦਾ ਹਵਾਲਾ
[1971] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 791 ਪੈਰਾ 21 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1985] 2 ਵਾਧੂ. ਪੈਰਾ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 131
[1958] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 571 ਪੈਰਾ 29 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
(1971) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 514 ਪੈਰਾ 31
[1961] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 88 ਪੈਰਾ 34
[1993] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 853 ਪੈਰਾ 34
[1985] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 2 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 791 ਪੈਰਾ 35 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ
(1970) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 173 ਪੈਰਾ 39 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2000] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 214 ਪੈਰਾ 39
[1955] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1331 ਪੈਰਾ 42
[1961] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 679 ਪੈਰਾ 43 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1969] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 447 ਪੈਰਾ 46
[1992] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 836 ਪੈਰਾ 50 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1964] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 733 ਪੈਰਾ 51 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ

(1985) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 382 ਪੈਰਾ 51 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1984] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 466 ਪੈਰਾ 51 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1966] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 464 ਪੈਰਾ 51 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2006] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 215 ਪੈਰਾ 52 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2010] 11 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 216 ਪੈਰਾ 54 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2014] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 965 ਪੈਰਾ 57 2019 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ (3) ਸਕੇਲ 107 ਪੈਰਾ 57 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

(1992) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 309 ਪੈਰਾ 57

[1985] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 727 ਪੈਰਾ 59 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1957] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 98 ਪੈਰਾ 60 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1970] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 457 ਪੈਰਾ 60 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ।

[1978] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 621 ਪੈਰਾ 60 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1993] 2 ਵਾਧੂ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 576 ਪੈਰਾ 60 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2014] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 359 ਪੈਰਾ 61 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 1296 ਪੈਰਾ 62 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1976] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 505 ਪੈਰਾ 62 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

[1990] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 697 ਪੈਰਾ 67 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1983] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 165 ਪੈਰਾ 75 ਦੇ ਬਾਅਦ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2015] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 814 ਪੈਰਾ 78 ਦੇ ਬਾਅਦ

[1988] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 24 ਪੈਰਾ 79 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1997] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 595 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 83 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2015] 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 609 ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਪੈਰਾ 87

[2007] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1084 ਪੈਰਾ 94 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2018] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 19 ਪੈਰਾ 94 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2018] 12 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 51 ਪੈਰਾ 103 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1993] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 581 ਪੈਰਾ 103 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1983] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 508 ਪੈਰਾ 103 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2365.

2010 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2735 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 07.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 413, 2012 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 24, 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ, (ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਇਨ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ) ।

ਆਤਮ ਰਾਮ ਨਾਡਕਰਨੀ, ਏ. ਐਸ. ਜੀ., ਪੀ. ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ., ਸੁਧੀਰ ਵਾਲੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਕੌਲ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੂਵਾਲੀ ਖੰਨਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਹਾਸਾਨੀ ਸ਼ਾਮਰਾ, ਸੰਤੋਸ਼ ਰਿਬੇਲੋ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਦਾਮਿਨੀ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੂ ਵਾਲੀਖੰਨਾ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਏ ਐਮ ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

1. ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਾਜ-ਨਾਗਰਿਕ ਸੰਭੋਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਰਾਜ ਦੀ ਛਤਰੀ ਹੇਠ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋਣ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਅਨੁਪਾਤਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਉੱਥੇ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਮ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

2. ਇਹ ਆਮ ਫੈਸਲਾ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਭਰਤੀ, ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ) ਨਿਯਮ, 1975 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "1975 ਨਿਯਮ") ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2307/2019 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2365/2020 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2365/2020 @ਐਸਐਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 2307

3. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

4. ਮੁੱਢਲੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2735 2010 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 7.1.2019 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ') ਨੂੰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ') ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ') ਵੱਲੋਂ 2010 ਦੇ ਉਏ ਨੰਬਰ 50 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਤੀ 16.3.2010 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

5. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 22.2.1988 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਸੰਗਠਨ" ਜਾਂ "ਵਿਭਾਗ") ਵਿੱਚ "ਸਿੱਧੇ ਭਰਤੀ" ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (ਗੁਡ਼ਗਾਓਂ) ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ 2.7.2004 ਤੋਂ ਅਗਸਤ 2007 ਤੱਕ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹੀ। 3.8.2007 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੁਡ਼ਗਾਓਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਉਕੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਪਈ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

6. 7.8.2007 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ)-ਇੰਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਉਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੈਕਸ ਰੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭੁੱਲ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲਡ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਜੋ ਚਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਚ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।

7. ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 1 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਨ. ਜੀ. ਓ. ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ, "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਕਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ 1.11.2007 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਤਾਰਾ ਕਾਰਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

[1] (1997) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 241

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

8. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:

(i) ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ; ਅਤੇ

(ii) ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

9. ਵਿਭਾਗੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕਪਾਸੜ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਉਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਪੀਐਮਓ") ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 19.8.2008 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੱਥ ਪੱਖੀ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 21.9.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

10. ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਠੀ ਵਿਨੈ ਝਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ-ਪਹਿਲਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼; ਦੂਜਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਸਮੇਂ, ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ| ਰਾਠੀ ਵਿਨੈ ਝਾਅ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ,

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੇ ਪੱਤਰ ਸੂਚਨਾ ਬਿਊਰੋ ਰਾਹੀਂ 19.8.2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਤੱਥ ਪੱਤਰ" ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ, ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇੱਕ 'ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਰਾਏ' 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ ਜੋ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਦੇ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਏ.ਆਈ.ਆਈ.ਐਮ. ਐੱਸ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 19.8.2008 ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ ਆਰ ਐੱਲ) ਨੰ. 2012 ਦਾ 24, ਮਿਤੀ 15.12.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਸਹੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਰੈਂਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ, ਵੱਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ 19.08.2008 ਦੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

12. ਪੀਐਮਓ ਵਿਖੇ 19.8.2008 ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੋਰਟਲਾਂ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਸਮੇਤ, ਜਨਤਕ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਉਸ ਧੁਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਐਕਸਪੋਜਰ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਆਕਾਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ 'ਐਕਸਪੋਜਰ' ਹੋ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ "ਬੇਨਕਾਬ" ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਸਪੋਜਰ,

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਅਤੇ ਗੁਪਤਤਾ ਅਟੁੱਟ ਤੱਤ ਹਨ।

13. ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਐਕਸਪੋਜਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਐਲਾਨ 18.12.2009 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਓ. ਏ. ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ। 50/2010 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 16.3.2010 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀਃ

"15. ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 (1) (ਏ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਬਹਾਲੀ। ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸੀਸੀਐਸ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972 ਦੇ ਨਿਯਮ 69 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ') ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 29.8.2008 ਤੋਂ 26.11.2009 ਤੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਤੱਕ 10.5.2010 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ 28.8.2008 ਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 21.10.2013 ਨੂੰ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 3704 2012 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸਿਵਲ) ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 6762 2014 ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 19.12.2009 ਤੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ।

15. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 311 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀਃ

"20. ..... ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨਿਯਮ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਰਾਅ (ਆਰਸੀਐੱਸ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 (1) (ਏ) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਰੱਦ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

16. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਡਬਲਿਊ ਪੀ (ਸੀ) 2735/2010 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 7.1.2019 ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਃ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ

17. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜੋ "ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 309 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੌਰਾਨ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ 135 ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।

18. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2] ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈਃ

"130. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ ਰੱਦ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

[2] (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 569

ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਪੱਖ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਫਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਐਡਹਾਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ "ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ... ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ... ਜੇ ਵਰਜਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ"।

19. ਅਗਲੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਪੂਰਵ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

20. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

21. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 310, ਅਨੰਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135, ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ)") ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਲ ਜੇ. ਐਨ. ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. 3 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈਃ

"9. ਹੁਣ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. [ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ]

[3] 1970 (2) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 458

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਰਾਏ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਨਮਾਨਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ..... ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦਾ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੰਦ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹੈ ਉਹ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਢੁਕਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਥੇ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਰੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸੌਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੇਵਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਊਰਜਾਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕੁਸ਼ਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

22. ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

"61. ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਬੀ. ਕੇ. ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1987 ਐਸ. ਸੀ. 1054) ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗਠਨ-ਰਾਅ ਖੁਫੀਆ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿੰਗ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ, ਨੂੰ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਰਾਅ ਦੇ ਕਾਡਰ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੈਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੋ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਕ ਅਤੇ ਕੁੰਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂਓਆਈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ

"1975 ਦੇ ਨਿਯਮ ਰਾਅ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਅ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਪਤ ਹਨ।

62. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਯਮਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਯਮ 135 ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਰਾਅ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

23. ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ "ਬੇਨਕਾਬ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਵਰਗੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਭਰੋਸਾ

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨਰ ਬਨਾਮ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ 4 ਨੇ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਲਈ 'ਅਸਪਸ਼ਟ' ਅਤੇ 'ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅੰਤ' ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਪਟੇਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਹਾਵਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ।

"141... ਸ਼ਬਦ" ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ "ਦਾ ਅਰਥ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਦਰੋਹ ਜਾਂ ਵਿਦਰੋਹ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰੱਖਿਆ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਸਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

24. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਰਾਅ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜੋ ਖੁਫੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 65 ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈਃ

"65. ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਹਰਾਏਗੀ ਕਿ ਰਾਅ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜੋ ਖੁਫੀਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ-ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ ਪਟੇਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ

[4] (1985) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 398

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਰਾਅ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 50ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1984 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ, ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਾਅ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਜਾਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

25. 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਣ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

"66. "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਰਾਅ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਤਰਕ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਸਲ ਜਾਂ ਫੜੇ ਗਏ ਖਤਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਅ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਾਅ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਰਾਹੀਂ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਰਾਅ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ-ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਜਾਂ ਹੋਰ-ਖੁਲਾਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਅਤੇ "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਰਾਅ ਦੇ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਰਾਅ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

26. ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਇਸ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕਾਨੂੰਨ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ "ਨਿਯਮ" ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

27. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਗ਼ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

“ਆਰਟੀਕਲ 311-ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ, ਹਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣਾ। (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੰਘ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(2) ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ-

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਚਰਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸਮੀਚੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(3) ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੰਡ (2) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ।

28. ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"135. ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਲਾਭ

(1) ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ

(ਏ) ਉਸ ਦਾ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣਾ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਅਪੰਗਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ।

(2) ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈਃ

(i) ਜੇ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਆਮ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਉਸ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪੈਨਸ਼ਨ 12 ਸੌ 75 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(ii) ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜੋ ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

(3) ਸਬ-ਰੂਲ (2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਮੌਤ-ਕਮ-ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਗਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(4) ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਉਮਰ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ' ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ।

29. ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। "ਬਰਖਾਸਤਗੀ", "ਹਟਾਉਣ" ਜਾਂ "ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ' ਸਜ਼ਾ 'ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਨੀਤੀ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੋਭਾਗਚੰਦ ਐੱਮ ਦੋਸ਼ੀ 5 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"10. ਹੁਣ, ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੀਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਮਾਪਦੰਡ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਯਮ 165-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ 5 ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

[5] ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1957 ਐਸ. ਸੀ. 892

ਇਹ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

30. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ? ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਅਸਲ ਪਰੀਖਿਆ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸਰਲੀਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੌਭਾਗਚੰਦ ਐੱਮ ਦੋਸ਼ੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀਃ

"9. ... ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ। ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

31. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ 6 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨਃ

"13. ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਕਲੰਕ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ।

[6] (1971) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 514

ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਮਰੱਥਾ। ਦੂਜਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੀਜਾ, 25 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੌਥਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

32. ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਰੋਤ "ਅਨੰਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ" ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਆਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 310 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 309 ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਨਿਹਿਤ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੀ ਜੀਨਸ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਉਪ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਦੇ "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 135 ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ-ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਕਸਪੋਜਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ/ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਤ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ, ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ

ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦੋਸ਼, ਕਲੰਕ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

33. ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ (ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੀਕਰਨ "ਐਕਸਪੋਜਰ", "ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

34. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) (3) ਅਤੇ (4) ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ, ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਉਚਿਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਕਲੰਕ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਮੰਗ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਲੰਕ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਧਾਰਾ 311 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।(2). ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [7] ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਲਾਲ ਦੱਤ [8] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

35. ਹੋਰ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕਹਾਵਤ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅੰਗ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਨ ਲਈ

[7] ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1960 ਐਸ.ਸੀ 1305

[8] (1993) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 179

ਇਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੱਤਿਆਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ") ਦੇ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ, ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਦੋ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸੀ. ਸੀ. ਐੱਸ. (ਸੀ. ਸੀ. ਏ.) ਨਿਯਮ, ਆਰਟੀਕਲ 311 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਗੈਰ-ਪੈਨਲ ਡੋਮੇਨ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ/ਹਟਾਉਣ/ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

36. ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਿਆਰ ਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਆਮ ਲਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਸੌਭਾਗਚੰਦ ਐੱਮ ਦੋਸ਼ੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

37. ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਿਯਮ (1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

[9] (1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 252

ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

38. ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਵਾਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"67. .... ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ-ਅਨੁਮਾਨਤ ਤੌਰ 'ਤੇ-ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਬੇਨਕਾਬ" ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ "ਬੇਨਕਾਬ" ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਤਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੋਰ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈਃ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸਮੇਤ (ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀ "ਘਟਨਾ" ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 311 (2) (ਸੀ) ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

39. ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਲਾਲ 10 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕੁਨਾਲ ਨੰਦਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ. 11 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਨਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸੰਗਠਨ (ਰਾਅ) ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਸੰਗਠਨ/ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਬੇਨਕਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[10] (1970) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 173

[11] (2000) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 362

ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ. ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨਿਸਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਿੰਨਤਾਸੂਚਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

40. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥ ਹੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਅਧਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਆਚਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੈ। "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਉੱਤਮ ਉਤੇਜਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਐਕਸਪੋਜਰ ਜਾਂ ਕੀ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੋਵੇਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਡਰਲਾਈਂਗ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਹੈ।

41. ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮ "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਕੰਸ਼ "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਗਣਿਤ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਵਾਕੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਮਹੱਤਵ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ, ਤਰਕਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ, ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ, ਮੁਅੱਤਲੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

42. ਅਨੁਛੇਦ 309 ਅਤੇ 311 ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਅਨੁਛੇਦ 309 ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਧਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਅਧਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਸਮੇਤ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਿਆਤ ਕੁਮਾਰ ਬੋਸ ਬਨਾਮ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ 12 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ" ਸ਼ਬਦ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

43. ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ-"ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ"-ਇਸੇ ਸਮਾਨਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਧੀਨਗੀ ਧਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਕਲਪ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੈਂਕ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ, ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਉਪਾਧਿਆਏ 13 ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

[12] ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1956 ਐਸ.ਸੀ 285

[13] ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1961 ਐਸ.ਸੀ 751

ਆਰਟੀਕਲ 311 ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ.

44. ਆਓ ਹੁਣ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰੀਏ, ਅਰਥਾਤ-ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਮੀਕਰਨ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਅਤੇ "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਵਿਆਪਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਿੰਘ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਪੂਰਵ-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

45. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਕੇ। ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸਮੀਕਰਨ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 311 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਸਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਮਲਿਤ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ "ਸੁਰੱਖਿਅਤ" ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ। ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਬਲਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਐਕਸਪੋਜਰ" ਸਮੀਕਰਨ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

46. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਅਸੀਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 14 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਨਿਯਮ ਆਮ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਮੈਂਬਰ, ਹੋਰ

[14] (1969) 1 ਐਸਸੀਸੀ 475

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਲਾਸ-1 ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, "ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਨਕਾਬ", "ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣਾ" ਜਾਂ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ", ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਦਾਇਰੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਭਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਕੇਸ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਮ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜੋ ਅਰਥ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਆਪਕ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 65 ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈਃ

“... ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਜਾਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

47. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਨੂੰ "ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ" ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਹੀ ਦਾਇਰੇ ਵੱਲ ਸੇਧ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੂਰਵ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ

48. ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਮੰਗ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

49. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈਃ -

"78. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਓ.ਆਈ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ. ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਲਪਾਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਸੀ। ਨੋਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਚਿੰਤਾ ਸਿਰਫ ਕਰਮਚਾਰੀ/ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ' ਤੇ ਵੀ. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ-ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972 ਦੇ ਨਿਯਮ 9 ਤਹਿਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰਾਅ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਖੀ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਕਲਪ ਮੰਨਦੀ ਸੀ ਭਾਵ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

ਸ਼ਕਤੀ 50 ਦੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਅਭਿਆਸ ਉੱਤੇ

ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਕੁੰਠਾ ਨਾਥ ਦਾਸ ਅਤੇ ਅਨਰ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬਾਰੀਪਦਾ ਅਤੇ ਅਨਰ 15' ਤੇ ਵੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

[15] 1992 (2) ਐਸਸੀਸੀ 299

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

51. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਅੰਗਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੇ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਦਭਾਗਾ ਅਭਿਆਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ/ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਗਲਤ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵੈਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ; ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 16, ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਨਿਊਜ਼ਪੇਪਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 17, ਜੇ. ਡੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 18 ਅਤੇ ਜੈਚੰਦ ਲਾਲ ਸੇਠੀਆ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ 19 ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

52. ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਰ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚਃ -

"22. ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੇਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਰ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਣ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

[16] ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1964 ਐਸ. ਸੀ. 72

[17] (1986) 1 ਐਸਸੀਸੀ 133

[18] (1984) 2 ਐਸਸੀਸੀ 8

[19] ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1967 ਐਸ. ਸੀ. 483

[20] (2006) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 458

ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ

53. ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸਾਰਥਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

ਮਿਤੀ	ਘਟਨਾ
01.02.2007-31.01.2009	ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਬਣੇ ਅਤੇ 31.01.2009 ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੇ।
03.08.2007	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
07.08.2007	ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ।
26.10.2007	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। (ਆਰ).
12.11.2007	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ|
08.08.2008	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੇਲੋੜੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਚਾਰ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸੰਦੇਸ਼, ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਆਦਿ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ 'ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ' ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਕੇ. ਅਰਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
19.08.2008*	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਕਵਰੇਜ ਹੋਈ।
10.09.2008-11.09.2008	ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ 10.09.2008 ਨੂੰ ਜੇਐਸ (ਐਸਏ) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 11.09.2008 ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
22.09.2008**	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਈ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (ਆਰ)|

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

04.04.2009	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸੇਠ, ਸਕੱਤਰ (ਪੀਜੀ ਅਤੇ ਕੋਆਰਡਰ) ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਦਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।
17.04.2009*	ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ, ਕੱਪੜੇ ਹਟਾਉਣ ਆਦਿ ਦੀ ਘਟਨਾ (ਟੀ.ਆਰ.ਜੀ) |
18.04.2009**	ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਐਸ. ਆਚਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ 135 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ|
05.05.2009**	ਐਨ. ਐਸ. ਏ. ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਕਲਪ ਸੀ।
11.05.2009**	ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੀ ਬੇਨਤੀ|
13.05.2009**	ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਗੁਪਤ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 135 ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
27.07.2009*	ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜਣ ਦੀ ਘਟਨਾ।
03.10.2009 & 13.10.2009**	ਲਗਾਤਾਰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ।
13.11.2009**	ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ।
26.11.2009*	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।
07.12.2009**	ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ।

16.12.2009	ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ।
18.12.2009	ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼।

*-ਐਕਸਪੋਜਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ * * - ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਦਮ

54. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਲੜੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕ੍ਰਮ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 18.12.2009 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਖਰਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਸਕੱਤਰ (ਸ.) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.5.2009 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਗੁਪਤ ਨੋਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 21.7.2009 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਵਰਗੇ ਸੀਮਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਇੰਨਾ ਬੋਲਚਾਲ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਵੀ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਹਰੀ, ਗਲਤ, ਗਲਤ, ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ 22.9.2008 ਤੋਂ 18.12.2009 ਤੱਕ 15 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ, ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

55. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ, 8.8.2008 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਿਰਮਾਣ ਬਲਾਕ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਾਥੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ,

[21] (2010) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 693

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਚਾਰ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਐਸਐਮਐਸ, ਮੀਡੀਆ ਸੰਪਰਕ ਆਦਿ। ਇਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 19.8.2008 (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ) ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਕਪਾਸੜ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 11.9.2008 ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਸ.) ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ 135 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 22.9.2008 ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਸ.) ਭਾਵ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ 11 (ਗਿਆਰਾਂ) ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

56. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭੌਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰ' ਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦਰਮਿਆਨ ਨਿੱਜੀ ਵੈਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

57. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀ. ਐੱਮ. ਓ. ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟਰੱਸਟ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਨੇਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਟਰੱਸਟ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਨੋਜ ਨਰੂਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ 22 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ -

[22] (2014) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 1

"92. ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਡਮੰਡ ਬੁਰਕੇ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈਃ

"ਸੱਤਾ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਮਾਸਟਰ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।"

93. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਐਕਟ, 1912 ਵਿੱਚ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1951 ਐਸ. ਸੀ. 332 ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਢਲੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹਰ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 23 ਅਤੇ ਕਿਹੋਟਾ ਹੋਲੋਹਨ ਬਨਾਮ ਜ਼ਚਿਲੂ ਅਤੇ ਹੋਰ 24 ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਃ

“ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ, ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ/ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੰਸਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦੂਰਗਾਮੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦਸਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

[23] 2019 (3) ਸਕੇਲ 107

[24] (1992) 1 ਐਸਸੀਸੀ 309

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ 58 ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ 56 (ਜੇ) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9 ਬਾਰੇ।

58. ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਐਫਆਰ 56 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।(j). ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਐਫ. ਆਰ. 56 (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ-2 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸਿਵਲ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਲਈ ਡੈਬੀਟੇਬਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਰਗ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, FR 56 (j) ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

" ਐੱਫ.ਆਰ 56(ਜੇ). ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

59. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਜੁੜਵਾਂ ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ-ਪਹਿਲਾ, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ i.e., ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ. ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਭਟਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ "ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ" ਅਤੇ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐੱਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਨ 1975 ਵਿੱਚ ਐੱਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਐੱਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਤੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਭਟਕਣਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਐਕਸਪੋਜਰ' ਜਾਂ 'ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ|

ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ. ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ (ਨਿਯਮ 135 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ), ਇਸ ਲਈ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫਆਰ 56 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਰਟੀਕਲ 309 ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਿਯਮ 135 ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ 'ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐੱਫ. ਆਰ. 56 (ਜੇ) ਵਰਗੇ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਨਿਯਮ 135) ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐੱਸ. ਸੀ. ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 25 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

60. ਐਫਆਰ 56 (ਜੇ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ 18.12.2009 ਦੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਦ ਅਣਗਿਣਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਊ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਸੁਵਰਨਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ 26 ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਲ ਜੇ. ਐਨ. ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 27 ਵਿੱਚ, ਏ. ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 28 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ-

"8. ... ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

[25] (1985) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 645

[26] ਏ ਆਈ ਆਰ 1957 ਐਸ ਸੀ 232

[27] (1970) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 458

[28] (1969) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 262

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ। ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਸਤਾਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ. 29 ਦੇ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਈਸੀਆਈਐੱਲ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੀ. ਕਰੁਣਾਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 30 ਵਿੱਚ ਮੇਨਕਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ -

"20. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ ਏ. ਕੇ. ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1969) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 262 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਕਲਿਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਜਾਂਚ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ

[29] (1978) 1 ਐਸਸੀਸੀ 248

[30] (1993) 4 ਐਸਸੀਸੀ 727

ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਚੇਅਰਮੈਨ, ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਮਜੀ, (1977) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 256 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਕੋਈ ਬੇਕਾਬੂ ਘੋੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਲੈਂਡ-ਮਾਈਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤਬੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਰੂਪ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਸਥਾਰ, ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਮੂਰਤ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀਆਂ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਈ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਜਾਂ ਕੱਟੜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਨ।

22. ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਕੇ. ਰਤਨ, (1986) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 537, ਚਰਨ ਲਾਲ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (1990) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 613 (ਭੋਪਾਲ ਗੈਸ ਲੀਕ ਆਫ਼ ਡਿਸਾਸਟਰ ਕੇਸ) ਅਤੇ ਸੀ. ਬੀ. ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (1993) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 78 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖਾਲੀ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

61. 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਐਕਸਪੋਜਰ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਐਕਸਪੋਜਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ' ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 135 ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਨਕਾਬ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਉਜਾਗਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਐਕਸਪੋਜਰ ਦੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਲੰਕ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 135 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਸ-ਆਰਮੀਜ਼ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 31 ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

"16. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੇਕੀ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਹਾਫਮੈਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਹੋਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਨਾਮ ਰਹਿਮਾਨ, (2003) 1 ਏ. ਸੀ. 153:

"... ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰੇ, ਜੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੱਥ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫਾਈਲਾਂ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

62. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਵਿੱਚ 8.8.2008 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

[31] (2014) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 409

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਧਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ| ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਤੱਤ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਖਤਰੇ 'ਤੇ ਮੁਫਤ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਖ਼ਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਂਇਕ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ [ਵੇਖੋ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 32 ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਨਸੀਰੂਦੀਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ 33]। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਰਵ ਨੋਟਿਸਕਰਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਈ: ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਲੇਮ

63. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈਃ

"(ਅ) ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੀਸੀਐਸ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972 ਦੇ ਨਿਯਮ 9 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 135 ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸੀ. ਸੀ. ਐੱਸ. (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 1972 ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਹੋਂਦ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਅ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਅ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

64. ਇਹ ਸਵਾਲ ਮਿਤੀ 10.5.2010 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 9 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਧਾਰਾ (2)-(4) ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਭਟਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 9 (1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ

32 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 1296

33 ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1976 ਐਸ. ਸੀ. 331

ਭਾਰਤ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

65. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 9 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕਰਮਚਾਰੀ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

66. ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 9 (1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈਃ

"9. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੈਚੁਟੀ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੈਚੁਟੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਰੁਜ਼ਗਾਰ' ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈਃ

....."

67. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਯਮ 9 ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਤੈਅ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੀ. ਵੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 34 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀਃ-

"8. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਾਂ

[34] (1990) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 314

ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 8 (5) ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਮਲਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਸਕੋਪ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਣਗਿਣਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਸੰਘ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

9. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60 ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

68. ਨਿਯਮ 9 ਦਾ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਟੌਤੀ/ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਉਪਯੋਗ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

135. ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਯਮ (ਨਿਯਮ 9) 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਨਿਯਮ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੂਜੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਭਟਕ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਹੈ, ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਨਿਯਮ 135 ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9 ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

69. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਧਾਰਾ (2)-(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਭ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਲਾਭ ਅਤੇ 2023 ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ) ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤ ਸਮੇਤ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੰਡ (2)-(4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

70. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 18.12.2009 ਤੋਂ 31.12.2012 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 79 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਹੈ।

"79. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ, ਬਿਨੈਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਾਟੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰਕ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅਪਵਾਦ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀਃ-

"... ਇਸ ਲਈ, ਰਾਅ (ਆਰਸੀਐਂਡਐੱਸ) ਨਿਯਮ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

71. ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਦਨੀਤੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਿਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘਿਣਾਉਣੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਸਾਡੀ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

72. ਸਾਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਭ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

73. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 2 (ਐੱਚ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮ (ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ 135, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 'ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮ 135 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਸੀਸੀਐਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 69 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਰਜ਼ੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 10.5.2010 ਦੇ ਵਿਭਾਗੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

74. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ 135 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (2)-(4) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ, ਖੰਡ (2)-(4) ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ।

75. ਇਹ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਡੀ. ਐੱਸ. ਨਕਾਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 35 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"20. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਦੇਵਕੀ ਨੰਦਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1971) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 330 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇੱਕ ਇਨਾਮ ਹੈ ਜੋ ਮਾਲਕ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਕਿਰਪਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

[35] (1983) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 305

ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਬਲਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, (1976) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1.

"76 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਅਤੇ (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਮਈ" ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਚਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਵਲ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ)। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 135 ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਮਰ ਜਾਂ ਲੰਬਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

77. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੁਫੀਆ ਸੰਗਠਨ (ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ) ਐਕਟ, 1985, ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਖੁਫੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 40 ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ "ਮਈ" ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਦੰਡਾਤਮਕ।

78. ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕੇ। ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੈਟਲਡ ਨਿਯਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਡੀ. ਕੇ. ਬਾਸੂ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 36

"13 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ "ਅਤੇ" ਹੋਵੇਗਾ "ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਗੋਵਿੰਦ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 1222 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਜਾਂ' ਹੋਵੇਗਾ 'ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਰ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ।

14. ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ ਬਨਾਮ ਧਰਤੀ ਧਨ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ, (1977) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 166 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

"7. ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮੇ' ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਵਾਰ 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਜਾਂ 'ਹੋਵੇਗਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ, ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ

[36] (2015) 8 ਐਸਸੀਸੀ 744

ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ, ਦੋਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਵਾਦੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਮਈ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ, ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ' ਤੇ, ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵੇਕ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਇਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜ਼ਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਜੋੜ਼ਦਾ ਹੈ।

79. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੈਤਿਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰਸੰਗ, ਉਦੇਸ਼, ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਮ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 135 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) 37 ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਮਾਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

80. ਅਗਲੇ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਮੁੜ਼ਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 135 ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮ 135 ਤਹਿਤ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

[37] (1988) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 609

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲਾਗੂ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਵਰਨਿੰਗ ਰੂਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੱਕਦਾਰੀ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇ।

2015 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 413/2020 @ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 10668

81. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

82. ਇਸ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਲ. ਐੱਮ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 4497 2015 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 2.11.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਆਰ. ਨੰਬਰ 18/2015 ਵਿੱਚ 10.9.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸੀ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 475/1/13 ਵਿੱਚ 28.4.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ।

83. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਨਘੜਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਠੀ ਵਿਨੈ ਛਾਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਐਕਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਸੀਐੱਸ (ਕੰਡਕਟ) ਰੂਲਜ਼, 1964 ਦੇ ਨਿਯਮ 19 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਕੰਡਕਟ ਰੂਲਜ਼') ਅਤੇ ਵਿਨੀਤ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਏਐਨਆਰ 38 ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਆਈਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

[38] (1998) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 226

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

84. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਈਏ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 10.2.2012 ਦੁਆਰਾ. ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"13. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਅੰਜਲੀ ਪਾਂਡੇ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਨੇ ਐਸ. ਐਲ. ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਨੰ. 3 ਸਿੱਟੇ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ -

"3. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਾਟੀਆ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਧਮਕੀ, ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ (ਅਨੁਲਗ-ਸੀ) ਮਨ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

14. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਮਨ ਦੀ ਗੜਬੜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਅੰਜਲੀ ਪਾਂਡੇ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 19 ਮਈ, 2008 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਅੰਜਲੀ ਪਾਂਡੇ

XXX XXX XXX

19. ਹੁਣ, ਇਸ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸੰਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 10.02.2010 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਦਵਾਰਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 200 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਅਤੇ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਨੁਲਗ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 197 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ, ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਅੰਜਲੀ ਪਾਂਡੇ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਹੁਣ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਸ਼ਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਅਤੇ 44 ਅਧੀਨ

ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਤੀ 10.02.2010 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

85. ਧਾਰਾ 197 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਅਰਥ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿਤੀ 10.2.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

86. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 15.12.2014 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 2012 ਦੇ 19.8.2008 ਦੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਜ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ 10.2.2012 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੈ।

87. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬੱਟੇਨਾਪਟਲਾ ਵੈਂਕਟ ਰਤਨਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 39 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਿਤੀ 10.2.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

88. ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 24. ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਸੀ. ਐੱਸ. (ਸੀ. ਸੀ. ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।

89. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ

[39] (2015) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 87

ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

90. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 2.8.2016 ਦਾ ਓ. ਐੱਮ. ਵੀ ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 2.8.2016 ਦੇ ਓਐਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀੜ੍ਹਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ-

"1. ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਣ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) (ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ)) ਨਿਯਮ, 1965 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-ਤਾਂ ਜੋ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, 1997 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

91. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 16.7.2015 ਦੇ ਓਐਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀਸੀਐੱਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓ. ਐੱਮ. ਮਿਤੀ 16.7.2015 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਓ. ਐੱਮ. ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ-

"10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 14 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ

ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

92. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 2.8.2016 ਦੇ ਓ. ਐੱਮ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੀੜ੍ਹਤ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

93. ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਿਤੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਗਲਤ ਸਲਾਹ ਹੈ।

94. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ (ਪਰਸੋਨਲ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਿਭਾਗ) ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਸੀ. ਏ. ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੀਏ। ਸੱਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ/ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ/ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਕਮੀਆਂ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਅਰਾਵਲੀ ਗੋਲਫ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਅਨਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਹਾਸ ਅਤੇ ਅਨਰ 40 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੋਂਟੇਸਕਿਯੂ ਦੀ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਤਮਾ' 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾः -

[40] (2008) 1 ਐਸਸੀਸੀ 683

"21. ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਚਿੰਤਕ ਮੋਂਟੇਸਕਿਯੂ (ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ' ਵਿੱਚ) ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ' ਦੇ 11ਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਮੋਂਟੇਸਕਿਯੂ ਲਿਖਦਾ ਹੈਃ

"ਜਦੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਕਜੁੱਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਸੈਨੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੁਬਾਰਾ, ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨਮਾਨੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੱਜ ਉਦੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਇਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਹੁੰਦਾ, ਕੀ ਇੱਕੋ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਸੰਸਥਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ, ਜਨਤਕ ਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ, ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੋਸ਼ਲ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਮ ਫਾਰ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ 41 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈਃ -

"40. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, (2018) 10 ਐਸਸੀਸੀ 472 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਬਨਾਮ ਇੰਦੌਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ, (2005) 13 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 287 ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ (ਸੁਰੇਸ਼ ਸੇਠ ਕੇਸ, ਐਸਸੀਸੀ ਪੀਪੀ 288-89, ਪੈਰਾ 5)

5. ... ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਲਈ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ

[41] (2018) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 443

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1989) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 187 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "....

95. ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਸਪੈਂਸੇਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਐਕਟ, 2013 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "2013 ਐਕਟ") ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 2013 ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ (ਰੋਕਥਾਮ, ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ) ਨਿਯਮ, 2013 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "2013 ਨਿਯਮ") ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਤੱਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂਚ ਹੈ। 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਤੱਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮਾਂ (ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਸੀਐਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ) ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਸ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਖਤ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਜੁਰਮਾਨੇ, ਕਾਰਵਾਈ, ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਪੀਲ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੀਸੀਐੱਸ (ਸੀਸੀਏ) ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

96. ਓ. ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮਿਤੀ 02.08.2016 ਦਾ ਓ. ਐੱਮ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ-

"3. ਐੱਸਐੱਚਡਬਲਿਊ (ਪੀਪੀਆਰ) ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

97. ਉਪਰੋਕਤ ਓ. ਐੱਮ. ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 2013 ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਮੀਆਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਯੋਜਨਾ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟਰਿਕਸ 2013 ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਜਾਂ ਵਿਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

98. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

99. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟਰਿਕਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਭਿੰਨ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਮੂਹ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 7.8.2007 ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਆਖਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਠੀ ਵਿਨੇ ਝਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 19.8.2008 ਦੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਕਵਰੇਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਗਸਤ 2007 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਰੈਫਰਲ 26.10.2007 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸੰਬਰ 2007 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਗਠਨ ਨੇ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਠੀ ਵਿਨੈ ਝਾਅ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"(iii) ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜੋ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ।" ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ 1.11.2007 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ ਕਾਰਥਾ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਿਸ਼ਦ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ ਕਾਰਥਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਐਨ. ਜੀ. ਓ. ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

100. ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

"ਮਈ 2008 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫਾਈਲ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜਾਂ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਕੱਤਰ (ਸ.) ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

101. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲਾ ਰਵੱਈਆ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਮਿਤੀ 19.8.2008 ਦੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹਮਲਿਆਂ' ਤੇ ਸਖਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ, ਵੱਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ 15.12.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸੰਖੇਪ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

102. 2013 ਦੇ ਐਕਟ, ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਬਾਰੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ (ਸੀ. ਈ. ਡੀ. ਏ. ਡਬਲਯੂ.) ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਮਕਾਜੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਿਰਫ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ' ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ, ਵੈਰ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵੱਈਆ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਤਰਜੀਹ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਦੇਰੀ (ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਹੋਰ) ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਚੀਕਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟਰਿਕਸ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕੱਤਰ (ਆਰ) ਵੱਲੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਸਾਖਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ (ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਅਣਇੱਛਤ) ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਗਠਨ ਅਤੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਮੂਹ ਬਣਦਾ ਹੈ।

103. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿੱਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐੱਸ. ਨੰਬੀ ਨਾਰਾਇਣਨ ਬਨਾਮ ਸਿਬੀ ਮੈਥਿਊਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ 42 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

[42] (2018) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 804

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆਃ-

"40. ..... ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨਿਆਂ ਲਈ ਚੀਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਾਰਜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ.... "

ਨੀਲਾਬਤੀ ਬੇਹਰਾ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਉਰਫ ਲਲਿਤਾ ਬੇਹਰਾ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ) ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 43 ਅਤੇ ਰੁਦੁਲ ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. 44 ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

104. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੱਸੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਦੀ ਮਾਤਰਾ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਹੈ। (Rupees one lakh only). ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ (ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ) ਤਾਂ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ (ਵੱਧ) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

105. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 1. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14,15,21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ/ਆਦੇਸ਼/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ।

[43] (1993) 2 ਐਸਸੀਸੀ 746

[44] (1983) 4 ਐਸਸੀਸੀ 141

11.08.15 ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 499,500,503,506,186,339 ਅਤੇ 341 ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

106. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਚਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸੰਜਮ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮਿਤੀ 8.12.2009 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

107. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨਃ -

"3. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 11.08.2015 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 26,00,000/- ਰੁਪਏ (26 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ) ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ (2016-17 ਦਾ ਕੋਰਸ) ਵਿੱਚ ਐਮਬੀਏ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਉਪਲੱਬਧ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਤੀ 11.08.2015 ਨੂੰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 18.08.2015 ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਯੂਜੀਸੀ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਜੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿੱਤ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

108. ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਉਸ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 135 ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਨਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਿਆ ਭਾਟੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖੰਵਲਕਰ, ਜੇ.]

2012 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 24 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

109. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 2012 ਦੇ ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. (ਸੀ) 3704 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਾਖਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਤਬਾਦਲਾ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਲਟ ਦੋਸ਼, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

110. 2019 ਦੇ ਆਈਏ ਨੰਬਰ 79011 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਐਸਐਲਪੀ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।

111. ਵੱਖ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਪੀਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਾਹਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

112. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:-

(i) ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 1975 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 135 ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ "ਹੋਵੇਗਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ 135 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(iii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਗਣਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸੰਕਲਪਿਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਰਕਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(iv) ਜਵਾਬਦੇਹ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ) ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰੇ-ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(v) ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੁਆਰਟਰ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

113. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਾਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਮਾਮਲੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler